บทความพิเศษ

มโนทัศน์ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรม: ก้าวข้ามความล้มเหลว สู่การต่อยอดความสำเร็จเพื่อพัฒนาการศึกษาไทย

Conceptual Framework of Academic Leadership and Innovation: Overcoming Failure to Build Upon Success for the Development of Thai Education

จำเนียร จวงตระกูล[1] และพรรษวรรณ สุขสมวัฒน์[2]

Jamnean Joungtrakul[1] and Patsawan Suksomwat [2]

[1] กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

[2] คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

[1]Board of Trustees, Kalasin University

[2]Faculty of Management Science, Rajabhat Phranakorn Si Ayutthaya University

E-mail: professordrjj@gmail.com[1]

Corresponding E-mail: patsawan2549@gmail.com[2]

Received: March 7, 2026; Accepted: July 16, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องมโนทัศน์ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์และอธิบายภาพรวมของการศึกษาไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยนำเสนอสาระสำคัญสามส่วน ส่วนที่หนึ่ง กล่าวถึงปัญหาที่ยิ่งใหญ่ของการศึกษาไทยซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา คุณภาพการเรียนรู้ที่ไม่สม่ำเสมอ และความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย ควบคู่กับการสะท้อนความสำเร็จที่สำคัญของการศึกษาไทย อาทิ การขยายโอกาสทางการศึกษา การพัฒนาวิชาชีพครู และการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่วนที่สอง อธิบายบทบาทของมโนทัศน์ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมในฐานะกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงนโยบาย การบริหาร และการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งสร้างคุณภาพการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำ และส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ในสถานศึกษา ส่วนที่สาม นำเสนอการใช้การวิจัยทั้งสามรูปแบบ ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยแบบผสม อย่างบูรณาการ เพื่อสร้างความเข้าใจทั้งเชิงประจักษ์และเชิงลึก อันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและการต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทยให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความยั่งยืน

คำสำคัญ: มโนทัศน์; ผู้นำ; การศึกษา; นวัตกรรม; การวิจัยเชิงปริมาณ; การวิจัยเชิงคุณภาพ; การวิจัยแบบผสม

Abstract

This academic article entitled Academic and Innovative Leadership Concepts aims to synthesize and explain an overview of Thai education over the past period by presenting three key components. The first component addresses the major challenges of Thai education as

structural problems, including educational inequality, inconsistent learning quality, and policy discontinuity, alongside reflections on significant achievements such as the expansion of educational opportunities, teacher professional development, and the integration of innovation and technology into teaching and learning practices. The second component explains the role of academic and innovative leadership concepts as crucial mechanisms linking policy, administration, and instructional practices, with a focus on enhancing educational quality, reducing inequality, and promoting creative change within educational institutions. The third component presents the integrated application of three research approaches—quantitative research, qualitative research, and mixed methods research—to generate both empirical and in-depth understanding, leading to effective, efficient, and sustainable solutions for addressing problems and further advancing the success of Thai education.

Keywords: Concept; Leadership; Education; Innovation; Quantitative Research; Qualitative Research; Mixed Methods Research

บทนำ

ผู้นำทางวิชาการ (Academic Leadership หรือ Instructional Leadership) หมายถึง บทบาทและพฤติกรรมของผู้บริหารหรือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดทิศทาง การพัฒนา และการยกระดับคุณภาพทางวิชาการขององค์กรการศึกษา โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวคิดผู้นำทางวิชาการมีรากฐานจากทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงการสอน ซึ่งเน้นการกำหนดพันธกิจทางวิชาการ การพัฒนาหลักสูตร การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน และการสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ [1]

Hallinger [2] อธิบายว่าผู้นำทางวิชาการไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการบริหารงานตามโครงสร้าง แต่ครอบคลุมถึงการเป็นผู้นำทางความคิด การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการตัดสินใจ และการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในบริบทของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้นำทางวิชาการจำเป็นต้องมีความเข้าใจทั้งด้านเนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนรู้ และบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ส่วนผู้นำทางนวัตกรรม (Innovative Leadership) นั้น เป็นแนวคิดที่ขยายบทบาทของผู้นำทางวิชาการให้สอดคล้องกับสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง โดยมุ่งเน้นความสามารถในการริเริ่ม สร้างสรรค์ และขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบผ่านนวัตกรรมทางความคิด กระบวนการ และเทคโนโลยี ผู้นำทางนวัตกรรมไม่เพียงแต่สนับสนุนการใช้นวัตกรรม แต่ยังสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับการทดลอง การเรียนรู้จากความล้มเหลว และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง [3]

Fullan [4] ชี้ให้เห็นว่าผู้นำทางนวัตกรรมทางการศึกษาต้องทำหน้าที่เป็น “ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงลึก” โดยเชื่อมโยงเป้าหมายทางวิชาการเข้ากับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ เพื่อยกระดับสมรรถนะของผู้เรียนอย่างยั่งยืน ขณะที่ Northouse [5] อธิบายว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมต้องอาศัยทั้งวิสัยทัศน์ ความกล้าในการตัดสินใจ และความสามารถในการสร้างความร่วมมือในองค์กร

มโนทัศน์ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรม เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการบริหารและการปฏิบัติการทางการศึกษา การบูรณาการ (Integration) แนวคิดทั้งสองประการจึงเป็นสิ่งจำเป็น การบูรณาการผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมเป็นแนวคิดที่สะท้อนบทบาทผู้นำการศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งต้องสามารถรักษามาตรฐานทางวิชาการควบคู่กับการขับเคลื่อนนวัตกรรม ผู้นำลักษณะนี้ต้องใช้ความรู้ทางวิชาการเป็นฐานในการพัฒนา

นวัตกรรม ไม่ใช่นำนวัตกรรมมาใช้โดยขาดความสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ [6]

Leithwood, Harris and Hopkins [7] เสนอว่าผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพจะเน้นการสร้างความสามารถของครู การใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการใช้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง การบูรณาการดังกล่าวช่วยให้องค์กรการศึกษาสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและสร้างคุณค่าทางการศึกษาในระยะยาว

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอ (1) ปัญหาและความสำเร็จของการศึกษาไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมา (2) บทบาทของมโนทัศน์ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมต่อการแก้ไขปัญหาการศึกษาไทยและการต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น และ (3) การนำการวิจัยมาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาการศึกษาไทยและการต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

บทความนี้ปรับปรุงจากเอกสารประกอบการศึกษาหัวข้อวิชามโนทัศน์ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรม หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ วิธีการที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใชวิธีการทบทวนวรรณกรรมแบบไม่ใช้ระบบ (Non-systematic Literature Review) ตามแนวทางของ Dhillon [8]; จำเนียร จวงตระกูล, นพพงศ์ เกิดเงิน, ตระกูล จิตวัฒนากร, และ ภาวัช ครูช [9] โดยผู้เขียนใช้ ChatGPT เพื่อช่วยในการสืบค้นและเรียบเรียงถ้อยคำแล้วตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาเชิงแนวคิดก่อนการปรับปรุงขั้นสุดท้ายโดยผู้เขียน [10]

เนื้อหา

ปัญหาและความสำเร็จของการศึกษาไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมา

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และขับเคลื่อนความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อย่างไรก็ตาม ระบบการศึกษาไทยยังเผชิญกับปัญหาเชิงโครงสร้างและเชิงคุณภาพที่สะสมมาอย่างยาวนาน ส่งผลให้ผลลัพธ์ทางการศึกษาไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและความต้องการของสังคมในศตวรรษที่ 21 นักวิชาการและองค์กรระหว่างประเทศต่างสะท้อนตรงกันว่าปัญหาการศึกษาไทยไม่ได้เป็นเพียงประเด็นด้านทรัพยากร แต่เกี่ยวข้องกับนโยบาย การบริหารจัดการ และวัฒนธรรมการเรียนรู้ [11]; [12] การนำเสนอในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายปัญหาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของการศึกษาในประเทศไทยจำนวนห้าประการ พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขในเชิงระบบโดยอิงแนวคิดและงานวิจัยทางวิชาการเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ

1. ปัญหาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของการศึกษาในประเทศไทยและแนวทางแก้ไข สามารถพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

1.1 ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาถือเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่สำคัญที่สุดของระบบการศึกษาไทย ผู้เรียนจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน พื้นที่ชนบท หรือพื้นที่ห่างไกล มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพต่ำกว่าผู้เรียนในเขตเมืองอย่างชัดเจน ความเหลื่อมล้ำดังกล่าวสะท้อนผ่านคุณภาพสถานศึกษา จำนวนครูต่อผู้เรียน สื่อการเรียนรู้ และโอกาสทางเทคโนโลยี [12] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา [13] ระบุว่าความเหลื่อมล้ำส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและโอกาสทางสังคมในระยะยาว

แนวทางแก้ไขควรมุ่งเน้นการจัดสรรทรัพยากรตามความจำเป็นอย่างเป็นธรรม การสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรให้กับโรงเรียนขนาดเล็กและพื้นที่ด้อยโอกาส รวมถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อขยายโอกาสการเรียนรู้โดยไม่จำกัดพื้นที่ ทั้งนี้ต้องควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพครูในพื้นที่เหล่านั้นอย่างต่อเนื่อง [11]

1.2 คุณภาพการเรียนการสอนและผลลัพธ์การเรียนรู้ต่ำ แม้ประเทศไทยจะมีอัตราการเข้าเรียนสูง แต่ผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับมาตรฐานสากล โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการอ่านอย่างมีความหมาย [14] สาเหตุสำคัญมาจากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการท่องจำ เนื้อหาหลักสูตรที่แออัด และการประเมินผลที่มุ่งวัดความรู้เชิงปริมาณมากกว่าสมรรถนะที่แท้จริง [15]

แนวทางแก้ไขควรปรับหลักสูตรไปสู่ฐานสมรรถนะ ลดเนื้อหาที่ซ้ำซ้อน และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ การปฏิรูปการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืน

1.3 คุณภาพและภาระงานของครู ครูเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อคุณภาพการศึกษา แต่ระบบการศึกษาไทยยังประสบปัญหาคุณภาพครูที่ไม่สม่ำเสมอและภาระงานที่นอกเหนือจากการสอนจำนวนมาก งานวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยชี้ว่าครูไทยใช้เวลาจำนวนมากไปกับงานธุรการและนโยบายเร่งด่วน ทำให้มีเวลาพัฒนาการสอนและผู้เรียนน้อยลง [16]

แนวทางแก้ไขควรลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน พัฒนาระบบการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง และสร้างเส้นทางความก้าวหน้าในวิชาชีพที่ยึดโยงกับสมรรถนะการสอนมากกว่าการประเมินเชิงเอกสาร การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนจะช่วยให้ครูพัฒนาคุณภาพการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 การบริหารจัดการการศึกษาที่รวมศูนย์ ระบบการบริหารการศึกษาไทยมีลักษณะรวมศูนย์อำนาจสูง ทำให้สถานศึกษาและครูขาดความคล่องตัวในการตัดสินใจและปรับการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน [11] การกำหนดนโยบายจากส่วนกลางที่เปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งยังส่งผลให้โรงเรียนต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วนโดยขาดความต่อเนื่อง

แนวทางแก้ไขควรมุ่งสู่การกระจายอำนาจทางการศึกษาให้สถานศึกษาและเขตพื้นที่มีอิสระในการบริหารจัดการมากขึ้น โดยควบคู่กับระบบกำกับติดตามที่เน้นคุณภาพและความรับผิดชอบ การพัฒนาผู้นำสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะช่วยให้การกระจายอำนาจเกิดผลในทางปฏิบัติ

1.5 ความไม่สอดคล้องระหว่างการศึกษากับโลกการทำงาน ระบบการศึกษาไทยยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสังคมแห่งนวัตกรรม ส่งผลให้เกิดปัญหาคนจบไม่ตรงสายงานและขาดทักษะที่จำเป็น เช่น การคิดเชิงระบบ การทำงานเป็นทีม และการเรียนรู้ตลอดชีวิต [12]

แนวทางแก้ไขควรเน้นการเชื่อมโยงสถานศึกษากับภาคอุตสาหกรรมและชุมชน การพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและบูรณาการการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ รวมถึงการส่งเสริมการศึกษาสายอาชีพและการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน

สรุปได้ว่า ปัญหาการศึกษาไทยเป็นปัญหาเชิงระบบที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงกัน ทั้งความเหลื่อมล้ำ คุณภาพการเรียนรู้ คุณภาพครู การบริหารจัดการ และความไม่สอดคล้องกับโลกการทำงาน การแก้ไขปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยการปฏิรูปเชิงโครงสร้างที่ต่อเนื่อง มีหลักฐานเชิงวิชาการรองรับ และให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หากสามารถบูรณาการการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน การศึกษาไทยจะมีศักยภาพในการพัฒนาคนและสังคมให้พร้อมเผชิญความท้าทายในอนาคต

2. ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ของการศึกษาไทยและแนวทางการต่อยอด แม้ว่าการศึกษาไทยจะถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างต่อเนื่องในประเด็นด้านคุณภาพและความเหลื่อมล้ำ แต่ในอีกด้านหนึ่ง ระบบการศึกษาไทยก็มีพัฒนาการและความสำเร็จที่สำคัญหลายประการในช่วงเวลาที่ผ่านมา ความสำเร็จเหล่านี้สะท้อนถึง

ศักยภาพของนโยบายสาธารณะ การบริหารจัดการ และความพยายามของครูและบุคลากรทางการศึกษาทั่วประเทศ การมองเห็นและทำความเข้าใจความสำเร็จดังกล่าวอย่างเป็นระบบจะช่วยให้สามารถต่อยอดและพัฒนาการศึกษาไทยได้อย่างยั่งยืน การนำเสนอในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ห้าประการของการศึกษาไทย พร้อมทั้งเสนอแนวทางการต่อยอดความสำเร็จเหล่านั้นในเชิงนโยบายและการปฏิบัติ ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ของการศึกษาไทยและแนวทางการต่อยอด สามารถพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

2.1 การขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ความสำเร็จที่สำคัญประการแรกของการศึกษาไทยคือการขยายโอกาสทางการศึกษาให้ครอบคลุมประชากรเกือบทั้งหมด โดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับประเทศที่มีระดับรายได้ใกล้เคียงกัน ซึ่งเป็นผลจากนโยบายการศึกษาภาคบังคับและการจัดการศึกษาฟรี 15 ปี [17]; [13]

แนวทางการต่อยอดความสำเร็จนี้ควรมุ่งเน้นจากการ “เข้าถึง” ไปสู่การ “เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ” โดยพัฒนาคุณภาพโรงเรียนในทุกพื้นที่อย่างเท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำเชิงคุณภาพ และสนับสนุนกลุ่มผู้เรียนเปราะบางให้สามารถอยู่ในระบบการศึกษาและประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง

2.2 การพัฒนาระบบอุดมศึกษาและการผลิตบัณฑิต การศึกษาไทยประสบความสำเร็จอย่างมากในการขยายและพัฒนาระบบการอุดมศึกษา ทั้งในด้านจำนวนสถาบันและจำนวนผู้เรียน ส่งผลให้ประเทศไทยสามารถผลิตกำลังคนระดับบัณฑิตเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา [18] มหาวิทยาลัยไทยหลายแห่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ การวิจัย และการบริการวิชาการแก่สังคม

แนวทางการต่อยอดควรมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาให้แข่งขันได้ในระดับนานาชาติ ส่งเสริมการวิจัยที่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ และปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับทักษะแห่งอนาคต รวมถึงการสร้างความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย ภาคอุตสาหกรรม และชุมชน

2.3 การพัฒนาวิชาชีพครูและมาตรฐานวิชาชีพ อีกหนึ่งความสำเร็จที่สำคัญคือการยกระดับวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง มีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ การรับรองใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และระบบการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งช่วยสร้างความเป็นเอกภาพและความน่าเชื่อถือให้กับวิชาชีพครูไทย [19] งานวิจัยจำนวนมากชี้ว่าครูไทยมีความทุ่มเทและมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน [16]

แนวทางการต่อยอดควรปรับระบบพัฒนาครูให้เน้นสมรรถนะการจัดการเรียนรู้จริง ลดการประเมินเชิงเอกสาร และส่งเสริมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับบริบทผู้เรียน

2.4 การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ทางการศึกษา ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การศึกษาไทยมีความก้าวหน้าในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งทำให้ระบบการศึกษาสามารถปรับตัวสู่การเรียนรู้ทางไกลและการเรียนรู้ออนไลน์ได้อย่างรวดเร็ว [20] ความสามารถในการปรับตัวดังกล่าวสะท้อนถึงศักยภาพของระบบและบุคลากรทางการศึกษา

แนวทางการต่อยอดควรมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ ไม่ใช่เพียงทดแทนการเรียนในห้องเรียน รวมถึงการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูและผู้เรียน และการลดช่องว่างทางดิจิทัลระหว่างพื้นที่และกลุ่มประชากร

2.5 การบูรณาการการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน การศึกษาไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนในมิติคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมือง ซึ่งสะท้อนผ่านหลักสูตรแกนกลางและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง แนวคิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านสอดคล้องกับกรอบการศึกษาของยูเนสโกที่เน้นการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคม [17]

แนวทางการต่อยอดควรพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการคุณลักษณะดังกล่าวเข้ากับการเรียนรู้เชิงวิชาการและทักษะแห่งอนาคตอย่างเป็นรูปธรรม ลดการสอนเชิงนามธรรม และส่งเสริมการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงในชุมชนและสังคม

สรุปได้ว่า ความสำเร็จของการศึกษาไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมา ทั้งด้านการขยายโอกาส ระบบอุดมศึกษา วิชาชีพครู เทคโนโลยีดิจิทัล และการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน เป็นฐานสำคัญของการพัฒนาการศึกษาในอนาคต การต่อยอดความสำเร็จเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยการปรับนโยบายเชิงคุณภาพ การพัฒนาคนในระบบ และการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่นและมีหลักฐานเชิงวิชาการรองรับ หากสามารถใช้ความสำเร็จในอดีตเป็นพลังขับเคลื่อน การศึกษาไทยย่อมมีศักยภาพในการก้าวสู่ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและเท่าเทียมอย่างยั่งยืน

บทบาทของมโนทัศน์ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมต่อการแก้ไขปัญหาและการต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทย

1. บทบาทของมโนทัศน์ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมต่อการแก้ไขปัญหาของการศึกษาไทย การศึกษาไทยในปัจจุบันเผชิญกับปัญหาซับซ้อนเชิงระบบ ทั้งด้านคุณภาพการเรียนรู้ ความเหลื่อมล้ำ ความไม่สอดคล้องกับโลกอนาคต และข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการ งานวิชาการร่วมสมัยชี้ให้เห็นว่า การแก้ไขปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยรูปแบบภาวะผู้นำที่ผสานความเข้มแข็งทางวิชาการเข้ากับความสามารถในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงผ่านนวัตกรรม มโนทัศน์ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมจึงมีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเน้นทั้งการพัฒนาการเรียนรู้เชิงลึกและการสร้างระบบการศึกษาที่ยืดหยุ่นทันสมัย และตอบสนองต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลง [2]; [3] การนำเสนอในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายบทบาทของมโนทัศน์ดังกล่าวต่อการแก้ไขปัญหาการศึกษาไทยในห้าประเด็นสำคัญ บทบาทของผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมต่อการแก้ไขปัญหาการศึกษาไทย สามารถพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

1.1 การยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ผ่านการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม ปัญหาสำคัญของการศึกษาไทยคือผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่ยังไม่พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและการแก้ปัญหาอย่างเพียงพอ ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมมีบทบาทในการกำหนดวิสัยทัศน์การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นสมรรถนะ และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม เช่น การเรียนรู้เชิงรุก การเรียนรู้ฐานปัญหา และการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีเป้าหมาย [1]; [14] บทบาทดังกล่าวช่วยเปลี่ยนห้องเรียนจากการถ่ายทอดความรู้ไปสู่พื้นที่การเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมและสร้างความหมายด้วยตนเอง

1.2 การพัฒนาครูให้เป็นผู้สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ คุณภาพครูเป็นหัวใจของการแก้ไขปัญหาการศึกษา ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมมีบทบาทสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้และนวัตกรรมของครู ผ่านการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการสนับสนุนให้ครูทดลองแนวทางการสอนใหม่โดยไม่กลัวความล้มเหลว [7]; [16] แนวคิดนี้ช่วยแก้ไขปัญหาการพัฒนาครูที่เน้นการอบรมเชิงปริมาณ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการสอนจริงในห้องเรียน

1.3 การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาด้วยนวัตกรรมเชิงระบบ ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ฝังรากลึกในสังคมไทย ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมสามารถมีบทบาทในการ

ลดความเหลื่อมล้ำผ่านการใช้นวัตกรรมเชิงระบบ เช่น การใช้เทคโนโลยีเพื่อขยายโอกาสการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นตามความแตกต่างของผู้เรียน และการออกแบบระบบช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคล [11]; [12] บทบาทนี้ช่วยให้โรงเรียนสามารถตอบสนองต่อความหลากหลายของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.4 การปรับรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาให้ยืดหยุ่นและมีคุณภาพ การบริหารการศึกษาไทยที่มีลักษณะรวมศูนย์เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมมีบทบาทในการเชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้ข้อมูล หลักฐานเชิงประจักษ์และนวัตกรรมการบริหารเพื่อเพิ่มความคล่องตัวและประสิทธิภาพของสถานศึกษา [2]; [4] บทบาทดังกล่าวช่วยให้การกระจายอำนาจนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพจริง ไม่ใช่เพียงการถ่ายโอนภาระจากส่วนกลาง

1.5 การเตรียมผู้เรียนให้พร้อมต่อโลกอนาคตและสังคมนวัตกรรม การศึกษาไทยยังประสบปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างการเรียนรู้ในโรงเรียนกับทักษะที่จำเป็นในโลกการทำงาน ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมมีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเชื่อมโยงการศึกษากับบริบทจริงของสังคมและชุมชน [3]; [14] บทบาทนี้ช่วยให้การศึกษาไทยสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีสมรรถนะและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

สรุปได้ว่า มโนทัศน์ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาการศึกษาไทยอย่างเป็นระบบ โดยผสานความเข้มแข็งด้านวิชาการเข้ากับความสามารถในการสร้างและขับเคลื่อนนวัตกรรม บทบาทของผู้นำลักษณะนี้ครอบคลุมทั้งการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ การพัฒนาครู การลดความเหลื่อมล้ำ การบริหารจัดการเชิงคุณภาพ และการเตรียมผู้เรียนสู่โลกอนาคต การพัฒนาผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมอย่างต่อเนื่องจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาไทยให้เกิดผลอย่างยั่งยืน

2. บทบาทของมโนทัศน์ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมต่อการต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทย ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา การศึกษาไทยได้สร้างความสำเร็จที่สำคัญหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษา การพัฒนาวิชาชีพครู การนำเทคโนโลยีมาใช้ทางการศึกษา และการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จเหล่านี้ยังจำเป็นต้องได้รับการต่อยอดอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว งานวิชาการร่วมสมัยชี้ให้เห็นว่า มโนทัศน์ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการต่อยอดความสำเร็จดังกล่าว โดยผสานความเข้มแข็งทางวิชาการเข้ากับความสามารถในการสร้างและใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน [2]; [3] การนำเสนอในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายบทบาทของมโนทัศน์ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมต่อการต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทยในห้าประเด็นสำคัญ บทบาทของผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมต่อการต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทยสามารถพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

2.1 การต่อยอดความสำเร็จด้านการเข้าถึงการศึกษาสู่คุณภาพการเรียนรู้ที่สูงขึ้น ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง แต่ความท้าทายสำคัญคือการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนทุกกลุ่ม ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมมีบทบาทในการกำหนดวิสัยทัศน์การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผลลัพธ์เชิงคุณภาพ และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมที่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน [1]; [11] บทบาทดังกล่าวช่วยให้ความสำเร็จด้านการเข้าถึงไม่หยุดอยู่ที่ปริมาณ แต่พัฒนาไปสู่คุณภาพและความเสมอภาคทางการเรียนรู้อย่างแท้จริง

2.2 การยกระดับบทบาทครูจากผู้สอนสู่ผู้ออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาวิชาชีพครูเป็นหนึ่งในความสำเร็จสำคัญของการศึกษาไทย ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมสามารถต่อยอดความสำเร็จนี้

โดยส่งเสริมให้ครูมีบทบาทเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้และผู้สร้างนวัตกรรมในห้องเรียน ผ่านการพัฒนาวิชาชีพที่เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและการทำงานร่วมกัน [7] การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับการทดลองและการเรียนรู้จากความล้มเหลวช่วยเพิ่มประสิทธิผลของการพัฒนาครู และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนอย่างยั่งยืน [16]

2.3 การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษาเป็นอีกหนึ่งความสำเร็จที่สำคัญ ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมมีบทบาทในการต่อยอดความสำเร็จนี้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างมีกลยุทธ์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การติดตามคุณภาพการเรียนรู้ และการตัดสินใจเชิงนโยบายบนฐานข้อมูล [4]; [20] บทบาทดังกล่าวช่วยให้การใช้เทคโนโลยีไม่เป็นเพียงเครื่องมือสนับสนุน แต่เป็นกลไกในการยกระดับประสิทธิผลของระบบการศึกษาโดยรวม

2.4 การเชื่อมโยงการศึกษากับนวัตกรรมและโลกการทำงานในอนาคต การศึกษาไทยมีพื้นฐานที่ดีด้านการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมสามารถต่อยอดความสำเร็จนี้โดยขับเคลื่อนการบูรณาการทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมและชุมชน [3]; [12] บทบาทดังกล่าวช่วยเพิ่มประสิทธิผลของการศึกษาในการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมฐานนวัตกรรม

2.5 การพัฒนาระบบการศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และนวัตกรรม ความสำเร็จของการศึกษาไทยจะยั่งยืนได้ก็ต่อเมื่อระบบการศึกษาสามารถเรียนรู้และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมมีบทบาทในการสร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผ่านการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และการพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบ [2]; [11] บทบาทนี้ช่วยเพิ่มทั้งประสิทธิภาพในการดำเนินงานและประสิทธิผลในการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาในระยะยาว

สรุปได้ว่า มโนทัศน์ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมมีบทบาทสำคัญในการต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น โดยช่วยเชื่อมโยงความสำเร็จในอดีตกับความท้าทายในอนาคต บทบาทของผู้นำลักษณะนี้ครอบคลุมการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ การพัฒนาครู การใช้เทคโนโลยีเชิงกลยุทธ์ การเตรียมผู้เรียนสู่โลกอนาคต และการพัฒนาระบบการศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การลงทุนในการพัฒนาผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาไทยสู่ความยั่งยืนและความเป็นเลิศในระยะยาว

แนวทางการนำการวิจัยมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทย

การศึกษาไทยเผชิญทั้งความท้าทายในการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างและโอกาสในการต่อยอดความสำเร็จที่สั่งสมมาในหลายมิติ งานวิจัยทางการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะแหล่งองค์ความรู้เชิงประจักษ์ที่ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบาย การบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอนอย่างมีเหตุผลและมีทิศทาง นักวิชาการจำนวนมากชี้ว่าการปฏิรูปการศึกษาที่ขาดฐานวิจัยมักไม่ก่อให้เกิดผลอย่างยั่งยืน ในขณะที่การใช้วิจัยอย่างเป็นระบบสามารถช่วยทั้งแก้ไขปัญหาและต่อยอดความสำเร็จของระบบการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล [11]; [15] การนำเสนอในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายแนวทางการนำงานวิจัยมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทยในห้าประเด็นสำคัญ

1. แนวทางการนำการวิจัยมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทย สามารถพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

1.1 การใช้การวิจัยเป็นฐานในการกำหนดนโยบายการศึกษา ปัญหาสำคัญของการศึกษาไทยคือการกำหนดนโยบายที่ขาดความต่อเนื่องและไม่สอดคล้องกับบริบทจริง งานวิจัยเชิงนโยบายมีบทบาทในการให้

ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับผลกระทบของนโยบายที่ผ่านมา และแนวโน้มที่เหมาะสมในอนาคต การใช้ผลการวิจัยในการกำหนดนโยบายช่วยลดการตัดสินใจบนฐานความคิดเห็นหรือแรงกดดันทางการเมือง และเพิ่มโอกาสที่นโยบายจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพ [11]; [12] แนวทางนี้ช่วยต่อยอดความสำเร็จของนโยบายที่ได้ผลดี และปรับแก้จุดอ่อนของนโยบายที่ไม่ตอบโจทย์การพัฒนาการศึกษาไทย

1.2 การนำการวิจัยไปพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน คุณภาพการเรียนการสอนเป็นหัวใจของการแก้ไขปัญหาการศึกษา งานวิจัยทางการเรียนรู้และการสอนสามารถช่วยครูและสถานศึกษาเลือกใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีหลักฐานรองรับ เช่น การเรียนรู้เชิงรุก การประเมินเพื่อพัฒนา และการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน [2]; [15] การใช้การวิจัยในระดับห้องเรียนยังช่วยต่อยอดความสำเร็จของครูไทยที่มีความทุ่มเท โดยเปลี่ยนประสบการณ์การสอนให้เป็นองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดและขยายผลได้อย่างเป็นระบบ

1.3 การใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาวิชาชีพครูที่ผ่านมายังมักเน้นการอบรมเชิงปริมาณมากกว่าการเปลี่ยนแปลงการสอนจริง งานวิจัยด้านการพัฒนาครูชี้ว่าการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การทำวิจัยในชั้นเรียน และชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นแนวทางที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอนอย่างแท้จริง [7]; [16] การสนับสนุนให้ครูใช้และผลิตงานวิจัยจึงเป็นทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาคุณภาพครู และการต่อยอดศักยภาพของครูไทยในฐานะนักวิชาชีพแห่งการเรียนรู้

1.4 การใช้การวิจัยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและพัฒนาความเสมอภาคทางการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ต้องอาศัยข้อมูลเชิงลึก งานวิจัยเชิงพื้นที่และเชิงกลุ่มเป้าหมายช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายและสถานศึกษาเข้าใจปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสทางการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม และออกแบบมาตรการช่วยเหลือได้ตรงจุด [12]; [11] การใช้การวิจัยในลักษณะนี้ช่วยต่อยอดความสำเร็จของการขยายโอกาสทางการศึกษา ไปสู่การสร้างความเสมอภาคเชิงคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรม

1.5 การใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทยจำเป็นต้องพัฒนาระบบการศึกษาให้สามารถเรียนรู้และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง งานวิจัยมีบทบาทในการสนับสนุนการประเมินผล การสะท้อนผลการดำเนินงาน และการพัฒนานวัตกรรมเชิงระบบ [4] เมื่อสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานประจำ จะช่วยเพิ่มทั้งประสิทธิภาพในการดำเนินงานและประสิทธิผลในการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาในระยะยาว

สรุปได้ว่า การนำงานวิจัยมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทยเป็นแนวทางที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ บทบาทของงานวิจัยครอบคลุมตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาครู การลดความเหลื่อมล้ำ และการสร้างระบบการศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ หากการศึกษาไทยสามารถใช้การวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จะช่วยยกระดับทั้งคุณภาพ ความเสมอภาค และความยั่งยืนของระบบการศึกษาได้อย่างแท้จริง

2. แนวทางการนำการวิจัยเชิงปริมาณมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทย การพัฒนาการศึกษาไทยให้สามารถแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างและต่อยอดความสำเร็จที่มีอยู่จำเป็นต้องอาศัยงานวิจัยเชิงประจักษ์เป็นฐานในการตัดสินใจ งานวิจัยเชิงปริมาณมีบทบาทสำคัญในการอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ การทำนายผลลัพธ์ และการประเมินประสิทธิผลของนโยบายและการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ [21] การกำหนดประเด็นวิจัยที่สอดคล้องกับบริบทของการศึกษาไทยจึงเป็นก้าวสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ที่นำไปใช้ได้จริง การนำเสนอในส่วนนี้นำเสนอประเด็นที่ควรนำมาศึกษาวิจัยเชิงปริมาณจำนวนห้าประเด็น โดยมุ่งทั้งการแก้ไขปัญหาและการต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทย ประเด็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อพัฒนาการศึกษาไทย มีประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ปัญหาสำคัญของการศึกษาไทยคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่ยังไม่สอดคล้องกับทรัพยากรที่ลงทุนไป งานวิจัยจำนวนมากชี้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อคุณภาพการเรียนการสอนและผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน [2] อย่างไรก็ตาม ในบริบทไทยยังมีหลักฐานเชิงปริมาณไม่เพียงพอที่อธิบายระดับและรูปแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวอย่างชัดเจน

การวิจัยเชิงปริมาณสามารถดำเนินการโดยใช้แบบสอบถามวัดภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ร่วมกับข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสถิติการถดถอยหรือแบบจำลองสมการโครงสร้าง เพื่ออธิบายอิทธิพลของภาวะผู้นำต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ในบริบทโรงเรียนไทย

2.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำทางผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน แม้ประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในการขยายโอกาสทางการศึกษา แต่ความเหลื่อมล้ำเชิงคุณภาพยังคงเป็นปัญหาสำคัญ ผู้เรียนจากครอบครัวที่มีฐานะและบริบททางสังคมต่างกันยังมีผลลัพธ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ [12] การขาดข้อมูลเชิงปริมาณที่ชี้ชัดถึงปัจจัยสำคัญทำให้การออกแบบนโยบายช่วยเหลือยังไม่ตรงจุด

การวิจัยเชิงปริมาณในประเด็นนี้สามารถใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ เช่น ข้อมูลผลการสอบมาตรฐานร่วมกับตัวแปรด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรโรงเรียน แล้ววิเคราะห์ด้วยสถิติพหุคูณหรือการวิเคราะห์หลายระดับ เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำอย่างเป็นระบบ

2.4 ประสิทธิผลของการพัฒนาครูต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาครูเป็นหนึ่งในความสำเร็จของการศึกษาไทย แต่ยังมีข้อจำกัดด้านประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาที่ใช้ งานวิจัยชี้ว่าการพัฒนาครูที่ไม่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติจริงในห้องเรียนมักไม่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน [7] การขาดหลักฐานเชิงปริมาณทำให้ยากต่อการตัดสินใจเลือกแนวทางพัฒนาครูที่เหมาะสม

การวิจัยเชิงปริมาณสามารถออกแบบในลักษณะกึ่งทดลอง โดยเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนระหว่างกลุ่มครูที่เข้าร่วมการพัฒนารูปแบบต่าง ๆ และใช้สถิติทดสอบความแตกต่างเพื่อประเมินประสิทธิผลของการพัฒนาครูแต่ละรูปแบบ

2.5 ผลของการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการศึกษาเป็นความสำเร็จที่เห็นได้ชัด โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์โควิด-19 อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อถกเถียงเกี่ยวกับผลกระทบที่แท้จริงของเทคโนโลยีต่อคุณภาพการเรียนรู้ [20] การขาดงานวิจัยเชิงปริมาณที่ควบคุมตัวแปรอย่างเป็นระบบทำให้การตัดสินใจลงทุนด้านเทคโนโลยียังขาดความชัดเจน

การวิจัยเชิงปริมาณสามารถใช้การออกแบบการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ ระหว่างกลุ่มผู้เรียนที่เรียนด้วยนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีรูปแบบต่างกัน และวิเคราะห์ผลลัพธ์ด้านผลสัมฤทธิ์ ทักษะ และแรงจูงใจในการเรียน ด้วยสถิติเชิงอนุมาน

2.6 ความสอดคล้องระหว่างการจัดการศึกษาและทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน หนึ่งในความท้าทายของการศึกษาไทยคือการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่สอดคล้องกับโลกการทำงานและสังคมอนาคต แม้นโยบายและหลักสูตรจะให้ความสำคัญกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 แต่ยังขาดข้อมูลเชิงปริมาณที่สะท้อนระดับทักษะของผู้เรียนและปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะเหล่านั้น [14]

การวิจัยเชิงปริมาณสามารถดำเนินการโดยพัฒนาเครื่องมือวัดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ บริบทโรงเรียน และระดับทักษะของผู้เรียน ด้วยสถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์และการทำนายผล

สรุปได้ว่า การกำหนดประเด็นวิจัยเชิงปริมาณที่สอดคล้องกับบริบทการศึกษาไทยเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาและต่อยอดความสำเร็จของระบบการศึกษา ประเด็นทั้งห้าประการที่นำเสนอครอบคลุมตั้งแต่

ภาวะผู้นำ ความเหลื่อมล้ำ คุณภาพครู นวัตกรรมการเรียนรู้ และทักษะแห่งอนาคต การใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณอย่างเป็นระบบจะช่วยสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์ที่นำไปใช้กำหนดนโยบายและพัฒนาการปฏิบัติทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3. แนวทางการนำการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทย การพัฒนาการศึกษาไทยให้สามารถแก้ไขปัญหาเชิงลึกและต่อยอดความสำเร็จที่มีอยู่ ไม่อาจอาศัยเพียงข้อมูลเชิงตัวเลขหรือผลลัพธ์เชิงปริมาณเท่านั้น งานวิจัยเชิงคุณภาพมีบทบาทสำคัญในการทำความเข้าใจประสบการณ์ ความหมาย ความเชื่อ และบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ทางการศึกษา [22] ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบายและการปฏิบัติทางการศึกษา [23] การนำเสนอในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอประเด็นที่ควรนำมาทำการวิจัยเชิงคุณภาพจำนวนห้าประเด็น เพื่อใช้เป็นฐานความรู้ในการแก้ไขปัญหาและต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทยอย่างมีความหมายและยั่งยืน ประเด็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อแก้ไขปัญหาและต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทยมีประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

3.1 ประสบการณ์ของครูต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายการศึกษา ปัญหาสำคัญของการศึกษาไทยคือการเปลี่ยนแปลงนโยบายที่เกิดขึ้นบ่อยและขาดความต่อเนื่อง ส่งผลให้ครูต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วนและเกิดความสับสนในการปฏิบัติ งานวิจัยเชิงปริมาณอาจสะท้อนผลลัพธ์เชิงนโยบายได้บางส่วน แต่ยังไม่สามารถอธิบายประสบการณ์ ความรู้สึก และกลยุทธ์การปรับตัวของครูได้อย่างลึกซึ้ง [4]

การวิจัยเชิงคุณภาพในประเด็นนี้สามารถดำเนินการผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มกับครูในบริบทที่หลากหลาย เพื่อทำความเข้าใจมุมมองของครูต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน และเงื่อนไขที่เอื้อต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิผล

3.2 บทบาทของผู้นำสถานศึกษาต่อการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และนวัตกรรม แม้ว่าผู้นำทางวิชาการจะถูกยอมรับว่ามีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของสถานศึกษา แต่ในบริบทไทยยังขาดความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับวิธีที่ผู้นำสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และนวัตกรรมในโรงเรียนจริง [2] การวิจัยเชิงคุณภาพช่วยเปิดเผยกระบวนการ ภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติ และความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่สามารถวัดได้ด้วยแบบสอบถาม

แนวทางการวิจัยสามารถใช้การศึกษากรณี (case study) ในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จเพื่อวิเคราะห์บทบาท การตัดสินใจ และการปฏิสัมพันธ์ของผู้นำกับครูและชุมชน อันจะช่วยต่อยอดความสำเร็จของโรงเรียนต้นแบบสู่บริบทอื่น

3.3 ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในบริบทที่หลากหลาย หนึ่งในปัญหาของการศึกษาไทยคือการจัดการเรียนรู้ที่ยังไม่ตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียน งานวิจัยเชิงคุณภาพสามารถช่วยทำความเข้าใจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนจากกลุ่มต่าง ๆ เช่น ผู้เรียนในพื้นที่ชนบท ผู้เรียนด้อยโอกาส หรือผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งมักถูกกลบด้วยข้อมูลเชิงภาพรวม [11]

การดำเนินการวิจัยอาจใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตในห้องเรียน และการวิเคราะห์บันทึกสะท้อนคิดของผู้เรียน เพื่ออธิบายว่าผู้เรียนรับรู้และตอบสนองต่อการจัดการเรียนรู้อย่างไร ข้อมูลเชิงลึกดังกล่าวสามารถนำไปใช้ปรับปรุงการเรียนรู้ให้มีความเสมอภาคและมีคุณภาพมากขึ้น

3.4 การทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียน ชุมชน และผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ช่วยต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทย แต่ในทางปฏิบัติ ความร่วมมือดังกล่าวยังมีข้อจำกัดด้านความเข้าใจ บทบาท และความคาดหวังที่แตกต่างกัน [12] งานวิจัยเชิงคุณภาพสามารถช่วยอธิบายพลวัตความสัมพันธ์และอุปสรรคที่ซ่อนอยู่ในความร่วมมือเหล่านี้

แนวทางการวิจัยสามารถใช้การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์รูปแบบความร่วมมือที่ประสบความสำเร็จและเงื่อนไขที่ทำให้ความร่วมมือเกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

3.5 กระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพของครูในสถานการณ์จริง แม้ว่าการพัฒนาวิชาชีพครูจะเป็นความสำเร็จของการศึกษาไทย แต่ยังขาดความเข้าใจเชิงลึกว่าครูเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างไรในบริบทการทำงานจริง งานวิจัยเชิงคุณภาพช่วยเปิดเผยกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสะท้อนคิดของครู ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาครูอย่างยั่งยืน [16]

การวิจัยสามารถใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เอกสาร เช่น แผนการสอนหรือบันทึกสะท้อนคิด เพื่อทำความเข้าใจการพัฒนาครูในฐานะกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่เพียงผลลัพธ์จากการอบรม

สรุปได้ว่า งานวิจัยเชิงคุณภาพมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาและต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทย เนื่องจากช่วยทำความเข้าใจมิติด้านประสบการณ์ ความหมาย และบริบทที่ซับซ้อน ประเด็นทั้งห้าประการที่นำเสนอครอบคลุมครู ผู้นำ ผู้เรียน ชุมชน และกระบวนการพัฒนาทางการศึกษา การใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพอย่างเป็นระบบจะช่วยสร้างองค์ความรู้เชิงลึกที่สามารถนำไปใช้พัฒนานโยบายและการปฏิบัติทางการศึกษาได้อย่างมีความหมายและยั่งยืน เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพในปัจจุบันมียุทธศาสตร์การวิจัย (Research Strategy) ที่หลากหลายซึ่งอย่างน้อยที่สุดสามารถแบ่งออกได้เป็น 5-8 รูปแบบ และการเลือกยุทธศาสตร์การวิจัยที่ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพของปัญหาการวิจัยมีผลต่อผลลัพธ์ของการวิจัย นักวิจัยจึงจำเป็นต้องเลือกใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยให้เหมาะสมกับประเด็นปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย [23]; [22]

4. แนวทางการนำการวิจัยแบบผสมมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทย การศึกษาไทยมีลักษณะของปัญหาและความสำเร็จที่ซับซ้อน ครอบคลุมทั้งมิติที่สามารถวัดได้เชิงปริมาณและมิติด้านประสบการณ์ ความหมาย และบริบททางสังคม การใช้ระเบียบวิธีวิจัยเพียงรูปแบบเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการอธิบายและพัฒนาอย่างรอบด้าน การวิจัยแบบผสมจึงได้รับการยอมรับ อย่างกว้างขวางว่าเป็นแนวทางที่ช่วยผสานจุดแข็งของการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกและครบถ้วนมากยิ่งขึ้น [24]; [25] การนำเสนอในส่วนนี้นำเสนอประเด็นที่ควรนำมาทำการวิจัยแบบผสมจำนวนห้าประเด็น เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาและต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ประเด็นการวิจัยแบบผสมเพื่อแก้ไขปัญหาและต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทย มีประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ปัญหาสำคัญของการศึกษาไทยคือความแตกต่างด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนระหว่างโรงเรียน แม้ว่าผลการวิจัยเชิงปริมาณจะชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน แต่ยังขาดความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับวิธีที่ผู้นำใช้ภาวะผู้นำในสถานการณ์จริง [2]

การวิจัยแบบผสมสามารถเริ่มจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามวัดภาวะผู้นำและคุณภาพการจัดการเรียนการสอน จากนั้นใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการศึกษากรณีเพื่ออธิบายกระบวนการภาวะผู้นำเชิงปฏิบัติ และบริบทที่ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่แตกต่างกัน

4.1 ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษากับประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน แม้ข้อมูลเชิงสถิติจะสะท้อนความเหลื่อมล้ำด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนไทยอย่างชัดเจน แต่ยังไม่สามารถอธิบายประสบการณ์จริงของผู้เรียนในบริบทที่แตกต่างกันได้อย่างครบถ้วน [11] การเข้าใจทั้งระดับความเหลื่อมล้ำและความหมายที่ผู้เรียนรับรู้จึงเป็นสิ่งจำเป็น

การวิจัยแบบผสมสามารถใช้ข้อมูลเชิงปริมาณจากผลการสอบและตัวแปรด้านเศรษฐกิจสังคมเพื่อระบุระดับความเหลื่อมล้ำ จากนั้นใช้การสัมภาษณ์และการสังเกตเพื่ออธิบายว่าความเหลื่อมล้ำเหล่านั้นส่งผลต่อการเรียนรู้ แรงจูงใจ และโอกาสของผู้เรียนอย่างไร

4.2 ประสิทธิผลของการพัฒนาวิชาชีพครูต่อการเปลี่ยนแปลงการสอน การพัฒนาครูเป็นความสำเร็จเชิงนโยบายของการศึกษาไทย แต่ยังมีข้อสงสัยว่าการอบรมและพัฒนาวิชาชีพส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการสอนในห้องเรียนจริงมากน้อยเพียงใด [7] การวิจัยเชิงปริมาณสามารถวัดผลลัพธ์ได้ แต่ไม่สามารถอธิบายกระบวนการเรียนรู้ของครูได้อย่างลึกซึ้ง

การวิจัยแบบผสมสามารถใช้การทดลองหรือกึ่งทดลองเพื่อวัดผลของการพัฒนาครูต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ควบคู่กับการสัมภาษณ์และการวิเคราะห์บันทึกสะท้อนคิดของครู เพื่ออธิบายว่าครูนำความรู้จากการพัฒนาไปใช้จริงอย่างไร และเงื่อนไขใดเอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง

4.3 การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการเรียนรู้ของผู้เรียน การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนเป็นทั้งโอกาสและความท้าทายของการศึกษาไทย แม้งานวิจัยเชิงปริมาณจะสามารถวัดผลสัมฤทธิ์หรือทักษะของผู้เรียนได้ แต่ยังไม่สามารถอธิบายประสบการณ์การเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนได้ครบถ้วน [20]

การวิจัยแบบผสมสามารถใช้การเปรียบเทียบผลลัพธ์การเรียนรู้ระหว่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้นวัตกรรมแตกต่างกัน และเสริมด้วยการสัมภาษณ์ผู้เรียนและครู เพื่ออธิบายปัจจัยที่ทำให้นวัตกรรมบางรูปแบบประสบความสำเร็จหรือไม่เหมาะสมกับบริบทบางแห่ง

4.4 ความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และผู้ปกครองต่อความสำเร็จของผู้เรียน ความร่วมมือกับชุมชนและผู้ปกครองเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ช่วยต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทย แต่ระดับและรูปแบบความร่วมมือยังแตกต่างกันมากในแต่ละพื้นที่ [12] ข้อมูลเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียวไม่สามารถอธิบายคุณภาพของความร่วมมือได้อย่างชัดเจน

การวิจัยแบบผสมสามารถเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผลลัพธ์ของผู้เรียน ควบคู่กับการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง เพื่ออธิบายรูปแบบความร่วมมือ ความคาดหวัง และอุปสรรคที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การวิจัยแบบผสมเป็นแนวทางที่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาไทย เนื่องจากสามารถอธิบายทั้งผลลัพธ์เชิงประจักษ์และกระบวนการเชิงลึกที่อยู่เบื้องหลัง ประเด็นทั้งห้าประการที่นำเสนอสะท้อนปัญหาและโอกาสสำคัญของระบบการศึกษา การใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมอย่างเป็นระบบจะช่วยสร้างองค์ความรู้ที่รอบด้าน สนับสนุนการกำหนดนโยบาย และต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เนื่องจากการวิจัยแบบผสมในปัจจุบันมียุทธศาสตร์การวิจัย (Research Strategy) ที่หลากหลายซึ่งอย่างน้อยที่สุดสามารถแบ่งออกได้เป็น เจ็ด รูปแบบ และการเลือกยุทธศาสตร์การวิจัยที่ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพของปัญหาการวิจัยมีผลต่อผลลัพธ์ของการวิจัย นักวิจัยจึงจำเป็นต้องเลือกใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยให้เหมาะสมกับประเด็นปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย [24]; [25]

บทสรุป

บทความวิชาการเรื่องมโนทัศน์ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมได้นำเสนอภาพรวมของการศึกษาไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยสะท้อนทั้งปัญหาและความสำเร็จที่เกิดขึ้นควบคู่กัน ส่วนแรกชี้ให้เห็นว่าการศึกษาไทยเผชิญปัญหาเชิงโครงสร้างที่สำคัญ ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาระหว่างพื้นที่และกลุ่มผู้เรียน คุณภาพการเรียนรู้ที่ยังไม่สม่ำเสมอ และความไม่ต่อเนื่องของนโยบายและการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพของระบบโดยรวม อย่างไรก็ตาม ในอีกด้านหนึ่ง การศึกษาไทยก็มีความสำเร็จที่สำคัญ อาทิ การขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างครอบคลุม การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และการนำนวัตกรรมรวมถึงเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ความสำเร็จเหล่านี้สะท้อนถึงศักยภาพของระบบการศึกษาไทยในการพัฒนาและปรับตัว แม้จะอยู่ภายใต้ข้อจำกัดหลายประการก็ตาม

ส่วนที่สองเน้นบทบาทของมโนทัศน์ผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมในฐานะกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาและต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทย ผู้นำทางวิชาการที่มีวิสัยทัศน์และความสามารถในการขับเคลื่อนนวัตกรรมสามารถเชื่อมโยงนโยบาย การบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ บทบาทดังกล่าวช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ส่งเสริมการใช้ข้อมูลและองค์ความรู้ในการตัดสินใจ และสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ในสถานศึกษา อันเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน

ส่วนที่สามชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการนำงานวิจัยทั้งสามรูปแบบ ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยแบบผสม มาใช้ในการแก้ไขปัญหาและต่อยอดความสำเร็จของการศึกษาไทยอย่างบูรณาการ การวิจัยเชิงปริมาณช่วยสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์และการประเมินผลลัพธ์อย่างเป็นระบบ การวิจัยเชิงคุณภาพช่วยอธิบายประสบการณ์ ความหมาย และบริบทเชิงลึกของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ขณะที่การวิจัยแบบผสมช่วยเชื่อมโยงข้อมูลทั้งสองมิติให้เกิดความเข้าใจที่รอบด้าน การใช้ระเบียบวิธีวิจัยอย่างเหมาะสมและสอดประสานกันภายใต้การนำของผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรม จึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาการศึกษาไทยให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

[1] Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). Assessing the instructional management behavior of principals. *The qElementary School Journal, 86*(2), 217-247. https://doi.org/10.1086/461445

[2] Hallinger, P. (2011). Leadership for learning: Lessons from 40 years of empirical research. *Journal of Educational Administration, 49*(2), 125-142. https://doi.org/10.1108/09578231111116699

[3] Fullan, M. (2014). *The principal: Three keys to maximizing impact*. Jossey-Bass.

[4] Fullan, M. (2016). *The new meaning of educational change* (5th ed.). Teachers College Press.

[5] Northouse, P. G. (2021). *Leadership: Theory and practice* (9th ed.). SAGE Publications.

[6] OECD. (2013). *Innovative learning environments*. OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/9789264203488-en

[7] Leithwood, K., Harris, A., & Hopkins, D. (2020). Seven strong claims about successful school leadership revisited. *School Leadership & Management, 40*(1), 5-22. https://doi.org/10.1080/13632434.2019.1596077

[8] Dhillon, P. (2022). How to write a good scientific review article? *The FEBS Journal, 289*(13), 3589-3915.

[9] จำเนียร จวงตระกูล, นพพงศ์ เกิดเงิน, ตระกูล จิตวัฒนากร, และ ภาวัช ครูซ. (2566). แนวทางการเขียนบทความวิชาการเพื่อตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการสำหรับนักวิชาการใหม่. *วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 10*(1), 1-19.

[10] OpenAI. (2023). *ChatGPT* [Large language model]. https://chat.openai.com/

[11] OECD. (2018). *Education in Thailand: An OECD-UNESCO perspective*. OECD Publishing.

[12] World Bank. (2021). *Thailand education reform: A pathway to learning recovery and equity*. World Bank Group.

[13] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2565*. กระทรวงศึกษาธิการ.

[14] OECD. (2019). *PISA 2018 results (Volume I): What students know and can do*. OECD Publishing.

[15] สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

[16] วิจารณ์ พานิช. (2556). *ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง*. มูลนิธิสยามกัมมาจล.

[17] UNESCO. (2015). *Education 2030: Incheon declaration and framework for action*. UNESCO Publishing.

[18] World Bank. (2018). *Thailand systematic country diagnostic: Getting back on track*. World Bank Group.

[19] คุรุสภา. (2562). *ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562* [ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ 68 ง]. สำนักเลขาธิการคุรุสภา.

[20] OECD. (2021). *The state of school education: One year into the COVID pandemic*. OECD Publishing.

[21] Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (5th ed.). SAGE Publications.

[22] จำเนียร จวงตระกูล. (2569ก). การวิจัยเชิงคุณภาพ: 8 ยุทธศาสตร์การวิจัยร่วมสมัยเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ประเทศรายได้สูง. บริษัท ศูนย์กฎหมายธุรกิจอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด.

[23] Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (4th ed.). SAGE Publications.

[24] Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research* (3rd ed.). SAGE Publications.

[25] จำเนียร จวงตระกูล. (2569ข). การวิจัยแบบผสม: 7 ยุทธศาสตร์การวิจัยร่วมสมัย-ทำจริงๆ ทำอย่างไร?. บริษัท ศูนย์กฎหมายธุรกิจอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด.